

BİRİM ARAŞTIRMA FAALİYETLERİNİ DEĞERLENDİRME RAPORU

TÜRK HALK BİLİMİ ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

Gazi Üniversitesi Rektörlük Binası Zemin Kat

Merkez Kampüs Teknikokullar/ANKARA

26.01.2017

Giriş

Gazi Üniversitesi “Araştırma Üniversitesi” olma hedefi doğrultusunda İç Değerlendirme Raporunun araştırmaya ilişkin başlıklarını hazırlayarak YÖK Başkanlığına sunacaktır. Bu raporda aşağıdaki ana başlıkların yer alması gerekmektedir:

- Araştırma ile yaratılan fark/etki (iktisadi, sosyal, kültürel, bölgesel, kalkınma, sosyal politikalar açılarından sağladığı kamusal yarar)
- Araştırma girdileri
- Araştırma ortamı (stratejik plan ve araştırma stratejisi, kurum kültürü, kurumsal organizasyon, araştırma etik yapılanması vb.)
- Araştırmayı destekleyen idari ve mali yönetim süreçleri
- Araştırma çıktıları

Tüm akademik birimler bu çerçevede ve aşağıdaki maddeler doğrultusunda yürüttükleri araştırma faaliyetlerinin içerikleri hakkında detaylı bilgi sunmalıdır. Sayısal verilere ilaveten araştırmaların etki ve çıktılarının, toplumsal faydalarının kapsamlı bir şekilde açıklanması gerekmektedir.

ARAŞTIRMA FAALİYETLERİNİ DEĞERLENDİRME RAPORU

Giriş

Türk Halk Bilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi (THBMER), Gazi Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı olarak 2003 yılının Eylül ayında kurulmuştur. THBMER'in çalışmalarını genel olarak SOKÜM Müzeleri, bilimsel araştırma ve uygulama projeleri, ulusal ve uluslararası sempozyum/çalıştaylar, kitap yayınları, Millî Folklor Dergisi kurumsal editörlüğü, sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği, yerel yönetimlerle işbirliği, gençlerin, gönüllülerin, yerel ulusal ve uluslararası sanatçı ve gelenek taşıyıcılarının kilit rol aldığı interaktif projeler, sergiler, festivaller ve kürsü çalışmaları olarak değerlendirmek mümkündür.

Merkez yönetim kurulu şu şekildedir:

Prof. Dr. M. Öcal Oğuz (Merkez Müdürü, Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Halk Bilimi Bölümü Öğretim Üyesi)

Prof. Dr. Ali Yakıcı (Gazi Üniversitesi Rektörlük Türk Dili Bölümü Öğretim Üyesi)

Doç. Dr. Pervin Ergun (Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Halk Bilimi Bölümü Öğretim Üyesi)

Doç. Dr. Evrim Ölçer Özünel (Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Halk Bilimi Bölümü Öğretim Üyesi)

Doç. Dr. Fatma Ahsen Turan (Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Üyesi)

Doç. Dr. Nezir Temür (Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi)

Doç. Dr. Hamiye Duran (Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Üyesi)

Yrd. Doç. Dr. Dilek Türkyılmaz (Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Halk Bilimi Bölümü Öğretim Üyesi)

ARAŞTIRMA STRATEJİSİ VE HEDEFLERİ

1. Birimin araştırma stratejisi, hedefleri ve bu hedeflerin kimler tarafından gerçekleştirileceği belirlenmiş midir?

Merkezin araştırma stratejisi ve hedefleri yönetim kurulu tarafından belirlenmektedir. Hedeflerin hayata geçirilme süreci ise, Merkez müdürü, yönetim kurulu üyeleri, Merkezden sorumlu araştırma görevlisi ve kısmî zamanlı bursla çalışan öğrenciler tarafından yürütülmektedir.

2. Birimin araştırma stratejisi ve hedefleri nelerdir? Bu hedefler nasıl belirlenmekte ve hangi sıklıkta gözden geçirilmektedir?

Merkez, kuruluşunun hemen ardından kabul edilen SOKÜM Sözleşmesinde tanımlanan “somut olmayan kültürel miras” kavramını çalışma alanı olarak benimsemiş ve gereklerini yapmayı kendine misyon edinmiştir. Temel hedefleri arasında; somut ve somut olmayan kültürün araştırılması, derlenmesi, tanıtılması ve gelecek kuşaklara aktararak sürdürülebilirliğinin sağlanması yer almaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda çalışmalarını sürdüren Türk Halk Bilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, Türkiye’de SOKÜM Sözleşmesini en fazla içselleştiren kurumlardan biridir. Sözleşme kapsamında temel hedef; sözel anlatımlar, geleneksel gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, festivaller ve ritüeller, doğa ve evrenle ilgili uygulamalar, el sanatları geleneği alanlarında teorik ve uygulamalı çalışmalar gerçekleştirmektir. Ayrıca, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi kapsamındaki gelişmeleri takip etmek ve bu alanda araştırma, proje ve yayın üretmek de Merkez için öncelikli hedeflerdendir. Merkeze bağlı biri Gazi Üniversitesi Rektörlük binasında biri de Ankara Hamamönü’nde bulunan iki Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi de çalışmalarını bu kapsamda yürütmektedir. Her iki müze, 2016 yılı için yaklaşık 9000 kişi tarafından ziyaret edilmiştir. THBMER’in temel hedeflerinden biri de sivil toplum kuruluşlarıyla ve yerel yönetimlerle işbirliği yapmak; gençlerin, gönüllülerin, yerel ulusal ve uluslararası sanatçı ve gelenek taşıyıcılarının kilit rol aldığı interaktif projeler ve etkinlikler planlamak ve düzenlemektir. Merkez, yönetim kurulunun iki haftalık periyodlarla gerçekleştirdiği toplantılarla çalışma, faaliyet ve hedeflerini belirlemekte ve gözden geçirmektedir.

3. Birimin araştırma stratejisi bütünsel ve çok boyutlu olarak mı ya da tek bir araştırma alanına yönelik olarak mı ele alınmıştır? Birimin temel araştırma ve uygulamalı araştırmaya bakışı nasıldır?

THBMER, bütünsel ve çok boyutlu bir çalışma prensibine bağlıdır. Özellikle somut olmayan kültürel miras konusuna odaklanan birim, bu konuyu araştırma, derleme, arşivleme ve uygulamalı müzelerinde uygulamalı çalışmalarla aktarma ve koruma faaliyetleri gibi çok yönlü bir strateji geliştirmiştir. Merkez, bir konunun derinlemesine araştırılmadan, literatür taraması yapılmadan ve gerekirse alan araştırması yapılmadan ele alınamayacağı fikrini benimsemiştir. Merkezimiz bugüne kadar 17 kitap yayımlanmış, pek çok sergi, sempozyum ve söyleşi, atölye çalışmaları düzenlemiştir.

Ayrıca, Merkezin en temel uğraşlarından biri olan uygulama müzelerinde de “uygulama”, araştırma sonrası basamak olarak görülmektedir. SOKÜM Sözleşmesi’nin önerdiği müzecilik anlayışındaki can alıcı noktalardan biri sözleşmesinin yaşayan bir kültürel değer korunması ve kuşaktan kuşağa aktarılması ve sergilenmesini öneriyor oluşudur. Uzmanlar tarafından yapılan tartışmalarda SOKÜM odaklı müzecilik anlayışında farklı stratejiler ele alınmaktadır. SOKÜM’ün ruhuyla uyumlanabilecek stratejiler içinde sergileme yerine canlandırma, arşivleme yerine yeniden üretme, geçmişe odaklanmaktan çok geleceğe dair bir vizyon oluşturma, nostaljik bir hevesi uyandırmak yerine kullanılabilir bir yaşam pratiğine dönüştürme, nesne odaklı olmaktan çok hikâye ve değer odaklı olma gibi pek çok strateji sıralanabilir. Merkez de çalışmalarını bu stratejilere uygun bir şekilde planlamaktadır.

4. Araştırmada öncelikli alanları ile ilgili araştırma faaliyetlerinde bulunmakta mıdır?
  - a. Araştırmada öncelikli alanlarında Uygulama ve Araştırma Merkezleri (UYGAR) var mı? Varsa bu merkezlerin hedefleri belirlenmiş, çıktıları izlenmekte ve değerlendirilmekte midir?

Merkezimiz gerek yurt içindeki gerekse yurt dışında halkbilimi alanlarıyla ilgili gelişmeleri yakından takip etmektedir. Türkiye’de Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Kayseri Erciyes Üniversitesindeki ve Ege Üniversitesindeki bölümler ve Araştırma Merkezleriyle iletişim hâlinindedir. Bu kurumların yürüttükleri projeleri ve yayınları takip etmektedir.

- b. Araştırmada öncelikli alanları ile ilgili, iç ve dış paydaşların önerileri doğrultusunda, bilimsel ve/veya sektörel toplantılar düzenlemekte midir?

2016 yılı özelinde söylessek; Merkez müdürümüzün yürütücülüğünü yaptığı (Prof. Dr. M. Öcal Oğuz, aynı zaman G.Ü. Türk Halk Bilimi Bölüm Başkanlığı görevini yürütmektedir ve adı geçen proje UNESCO Türkiye Millî Komisyonu tarafından yürütülen bir projedir.) Türkiye Macaristan Ortak Mutfak Kültürü Projesindeki araştırmacılardan biri olan Macaristan Bilimler Akademisinden emekli Prof. Dr. Mihail Hoppal Türkiye’de Gazi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Türk Tarih Kurumunda Şamanizm ve alan çalışması konularında konferanslar vermiştir.

UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Başkanı ve Merkez Müdürümüz Türkiye’deki üniversitelerden gelen talepler doğrultusunda Bartın, Çorum, Gaziantep ve Sakarya İllerindeki üniversitelerde Somut Olmayan Kültürel Miras konulu konferanslar düzenlemiştir.

5. Birimin araştırma faaliyetleri ve diğer akademik faaliyetleri ile topluma hizmet arasında nasıl bir etkileşim bulunmaktadır? Buna yönelik bir stratejisi var mıdır?

Merkez, UNESCO’nun gençlerle ilişki kurarak, onların beklentilerine cevap vererek, gençlere kullanışlı ve kalıcı yetenekler kazandırarak onları güçlendirmeyi hedefleme amacını desteklemektedir. Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi açısından Sözleşme’de gelecek kuşak olarak tanımlanan gençler hayati rol oynar. Bu nedenle Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi’nin uygulanmasında gençlerle birlikte çalışmak başlıca amaçlardan biri hâline gelmiştir. Bu amaca hizmet edecek projeler ve toplantılar düzenlenmektedir. Aynı zamanda UNESCO Türkiye Millî Komisyonu başkanı olan Merkez Müdürümüz somut olmayan kültürel mirasın anlaşılması ve bu mirasa yönelik farkındalık arttırımı konusunda Türkiye’nin pek çok üniversitesinde konu ile ilgili konferanslar vermiştir. Bu hem Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinin tanınmasını ve yaygınlaşmasını sağlayacak hem de bu mirasa dayanan üretimler gerçekleştirebilecek olan üniversite gençliğinin ufkunu açacaktır. Ayrıca, Somut Olmayan Kültürel Miras Enstitüsü Derneği adlı sivil toplum kuruluşu aracılığıyla da pek çok sosyal etkinlik gerçekleştirilmektedir.

Gençlerin katılım gösterdiği projelerden biri Gazi Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Halk Bilimi Bölümü tarafından gerçekleştirilen “Türk Masal Anlatma Geleneğinin Uygulamalı Halk Bilimi Bağlamında Yeniden Canlandırılarak Sürdürülebilirliğinin Sağlanması” projesidir.

Gençler bu proje kapsamında teknolojik araç gereçlerin yaşamdaki egemenliğiyle birlikte artık pek de fazla anlatılmayan ve kaybolmaya başlayan Türk masallarını öğrenmekte ve bu masalları anlatabilen gelenek aktarıcılarında dönüşmektedirler. Gençler, proje kapsamında öncelikle Türk masallarına ilişkin bir literatür çalışması yapmış, bu masalları bir masal anlatıcısı geleneği içerisinde anlatmayı öğrenmişlerdir. Proje kapsamında masal anlatma eğitimi alan öğrenciler, masal performanslarını, müzelerde, anaokullarında ve kültürel etkinliklerde sergilemektedirler. Yine Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölümünde yüksek lisans tezi olarak yürütülen “Türk Halk Masalları Yoluyla Tedavi Terapisi” başlıklı çalışmayla da Dr. Sami Ulus Kadın Doğum, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinde çocuk kliniklerindeki hastaların tedavi süreçlerinde masalların iyileştirici rolü araştırılmaktadır. “Uygulamalı Masal” dersi kapsamında gerçekleştirilen çalışmada, bu dersi alan gençler, çocuk kliniklerinde yatan hasta çocuklara masal anlatmakta ve tedaviye etkilerini değerlendirmektedirler. Ayrıca “Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi” projesi kapsamında Ankara’nın somut olmayan kültürel mirasını derlemek için lisans ve yüksek lisans öğrencilerinden oluşan bir grup, somut olmayan kültürel mirasın nasıl derleneceğine yönelik eğitim seminerleri almışlardır. Yine aynı proje kapsamında, gençler geleneksel tiyatro metinlerinden hareketle çağdaş senaryolar yazma eğitimi almışlardır. Müzede, pek çok öğrenci, gönüllü ya da stajyer olarak görev almakta ve Ankara ilinin somut olmayan kültürel mirasını müze ziyaretçilerine uygulamalı bir biçimde sergilemektedirler. Müze içerisinde gençler, masal anlatma, Karagöz oynatma, ıhlamur baskı yapma, ebru yapımı, çocuk oyunları sergileme, kına geceleri, aşure yapımı, Ramazan eğlenceleri olmak üzere pek çok alanda uygulamalar gerçekleştirmektedirler.

6. Birim, araştırma stratejisinin bir parçası olarak birimler ve kurumlar arası araştırma faaliyetlerini desteklemekte midir? Bu tür araştırmalara uygun platformlar geliştirmekte midir? Ve bu tür araştırmaların çıktılarını nasıl izlemekte ve değerlendirmektedir?

Birim belediyeler, kamu kuruluşları ve derneklerle işbirliği içinde çalışmaktadır. Bu kurumlara proje ve programlarında akademik uzman desteği sağlamaktadır. Ayrıca Merkez, bünyesinde gerçekleştirilen proje ve etkinliklerde bu kurum ve kuruluşlardan hem uzman desteği hem de mali kaynak temin edebilmektedir. 2016 yılı içinde düzenlenen tüm etkinlikler Somut Olmayan Kültürel Miras Enstitüsü ile işbirliği içinde yürütülmüştür. Etkinliklerden bir tanesi Türk Tarih Kurumu ile, bir tanesi Altındağ Belediyesi ile ortaklaşa düzenlenmiştir.

7. **Birim, araştırma stratejisi olarak disiplinler arası ve/veya çok disiplinli araştırma faaliyetlerini desteklemekte midir? Bu tür araştırmalara uygun platformlar geliştirmekte midir? Ve bu tür araştırmaların çıktılarını nasıl izlemekte ve değerlendirmektedir?**

Evet desteklemektedir. Merkez, halk bilimi, müzecilik, kültürel çalışmalar, kültür politikaları, müze eğitimi, kültürel miras yönetimi, sosyoloji, antropoloji, tarih, turizm, gastronomi, mimari, hekimlik ve edebiyat gibi alanlarla disiplinler arası çalışmalar yürüten bir birimdir. Merkezin çalışma alanı içinde müze ve toplum, müze ve üniversite, müze ve çocuk, müze ve yerel yönetimler gibi pek çok dinamik vardır. Bu unsurları destekleyen ve yeni müzecilik anlayışını ön plana çıkartan unsurlar ise müze ve

sürdürülebilir koruma, müze ve pazarlama stratejileri, müze ve eğitim ilişkisi, müze ve istihdam, müze ve kadın emeği olarak düşünülebilir. Ancak burada başat unsurlardan biri toplumun müzeye karşı farkındalığı ve katılımının sağlanmasıdır.

8. Birim, yerel/bölgesel/ulusal kalkınma hedefleriyle kendi araştırma stratejileri arasında nasıl bir bağ kurmaktadır?

Merkezin temel çalışma alanı, yok olma tehlikesi altındaki somut olmayan kültürel miras ürünlerinin derlenmesi, arşivlenmesi, müzelerde uygulamalı olarak yaşatılması, aktarılması ve bu yolla korunmasını içermektedir.

Ankara SOKÜM Müzesi, Ankara Hamamönü'nde kültür turizmi potansiyeli ve farkındalığını arttırmaya katkı sağlamış, yaptığı seminer ve ortak akıl toplantılarıyla kültür kurumları ve yerel aktörlerin de içinde bulunduğu bir duyarlılık ağı oluşturulmuştur. Böylece Hamamönü'nün yerli ve yabancı turist grupları ve Ankara halkı için bir çekim merkezine dönüşme sürecine katkı sağlayarak yerel yönetimlerle iş birliği yapmıştır.

Bu bağlamda müze bünyesinde gerçekleştirilen üniversite destekli bir proje kapsamında yirmi tane genç kuşak masal ve hikâye anlatıcısı yetiştirilmiştir. Bunun dışında müzeyi yurt dışından gençlik programları, gönüllülük hareketlilikleri ya da değişim programları aracılığıyla Türkiye'ye gelen gruplar da sıklıkla ziyaret etmektedirler. Bu ziyaretler kültürün evrensel boyutunun görünürlüğünün arttırılması bağlamında değerlendirilebilir. Türkiye'deki müzecilik tarihi değerlendirildiğinde Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nin müzelerin söz konusu dönüşümünü ciddi bir biçimde ivmelendirdiğini gözlemlemek mümkündür. Bu bağlamda Türkiye'de müzeler son on yılda yükselen bir çizgide müze ve somut olmayan kültürel miras ilişkisine duyarlılık göstermişlerdir. Dolayısıyla Türkiye'nin somut olmayan miras müzeciliğinde gösterdiği yükseliş, UNESCO yaklaşım ve değerlerini de benimseyerek kültürün evrensel ve birleştirici bir unsura dönüşmesi bağlamında değerli bir deneyimdir.

9. Yapılan araştırmaların bölgesel/ulusal açıdan değerlendirildiğinde ekonomik ve sosyo-kültürel katkısı var mıdır? Nasıl teşvik edilmektedir?

Merkeze bağlı SOKÜM Müzeleri yerel, ulusal ve uluslararası bir ziyaretçi kitlesine sahiptir. Ankara içinden ziyaret eden gruplar arasında ilköğretim okulları ön sıralardadır. Önceden randevu alarak gelen bu gruplar ortalama 60 kişilik öğretmen ve öğrencilerden oluşmaktadır. Üniversiteye başka illerden ya da Türkiye dışından gelen ziyaretçiler de Rektörlük tarafından müzeye getirilmektedir. Geleneksel halk hayatının her alanını içine alan zengin bir koleksiyona sahip olan SOKÜM Müzesinde, objelerden oluşan koleksiyonu anlamlı kılan kültürel bağlama dair bilgi ve belgelerin yer aldığı bir de arşiv bulunmaktadır. Müze, ziyaretçiler için bir görsel öğrenme ve tanıma mekânı olurken, halk bilimi öğrencileri için bir uygulama ve staj alanı, diğer araştırmacılar içinse zengin bir arşiv niteliğindedir.

Ziyaretçilere yönelik uygulama çalışmaları, atölye çalışmaları ve dönemsel etkinliklerle bu katkıların artması ve yayılması teşvik edilmeye çalışılmaktadır.

10. Birimin, araştırmada etik değerleri benimsetme ile ilgili girişimleri (Etik Komisyonu, İntihali önlemeye yönelik özel yazılımlar, vs.) var mıdır?

Merkezimiz özellikle intihal ve akademik etik gibi konulara önem vermektedir. Merkez adına üretilen yayınlar, projeler yönetim kurulu tarafından yakından takip edilmekte, intihal ve etik sorunları yönetim kurulu toplantılarında tartışılmaktadır. Üniversitemizin üye olduğu Ithenticate adlı intihal yazılımı kullanılmaktadır.

11. Araştırmaların çıktıları (proje raporu, yayın, patent vb.) ödüllendirilmekte midir?

Birimde herhangi bir ödüllendirme sistemi bulunmamaktadır.

12. Araştırma fırsatları ile ilgili birim içi gerekli bilgi paylaşımı yapılmakta mıdır?

Yönetim kurulu üyelerine ve merkezde çalışan öğrencilere güncel proje başvuruları, sempozyum ve diğer bilimsel faaliyetler hakkında bilgiler verilmektedir. Merkezin çalışma alanına uygun fırsatlar hem üyeler hem de öğrenciler tarafından değerlendirilmektedir.

13. Verilen doktora derecelerinin çeşitliliği ve doktora öğrencilerinin yurtiçi ve yurtdışı üniversitelerde öğretim görevlisi olarak işe başlama oranları takip ediliyor mu? Birim tarafından verilen doktora derecesi ile akademik ortamda iş bulan öğrencilerin oranı nedir?

Birim herhangi bir program (lisans, yüksek lisans, doktora) derecesi vermemektedir.

14. Birim, araştırma öncelikleri kapsamındaki faaliyetleri için gerekli fiziki/teknik altyapının ve mali kaynakların oluşturulmasına ve uygun şekilde kullanımına yönelik politikalara sahip midir?

Temel araştırma alanı somut olmayan kültürel miras olan Merkez, hem derleme ve arşiv çalışmalarında hem de müzeleme çalışmalarında önceliğini “kaybolma tehlikesi” altındaki somut olmayan kültürel miras alanlarına vermiştir. Ayrıca Sözleşme kapsamında Türkiye’nin listede 14 mirası bulunmaktadır ve Merkezin öncelikli hedefi bu miras alanlarını tanıtmak, geliştirmek ve aktarmak olmuştur. Dolayısıyla fiziki, teknik ve mali kaynakların oluşturulması ve kullanımında Merkezin dikkati her zaman bu öncelikli alanlarda olmuştur.

15. Birim, öncelikleri kapsamındaki araştırma faaliyetlerinin nicelik ve nitelik olarak sürdürülebilirliğini nasıl güvence altına almaktadır?

Yönetim kurulu toplantılarında gerçekleştirilmesi planlanan araştırma faaliyetleri ve projeler ele almakta ve üyeler arasında görev paylaşımı yapılmaktadır.

ARAŞTIRMA KAYNAKLARI

16. Birimin fiziki/teknik altyapısı ve mali kaynakları, araştırma öncelikleri kapsamındaki faaliyetleri gerçekleştirmek için uygun ve yeterli midir?

Müze alanı ve ek kullanım alanı olan depo Merkez çalışmaları için yetersizdir. Müze envanterleri hem müze içinde hem de depoda sağlıklı koşullarda sergilenememektedir.

17. Kurum içi kaynakların araştırma faaliyetlerine tahsisine yönelik açık kriterler mevcut mudur?

Gazi Üniversitesi Sağlık Kültür Spor Dairesi Başkanlığı tarafından Merkezimize bağlı müzelerde çalışan öğrencilere verilen bursu alabilmek için öğrencinin belirli bir akademik başarıyı yakalamış olması, birlikte çalışma kültürüne sahip olması, sosyal etkinliklerde yer alma konusunda motivasyonu olması gibi birtakım kriterler benimsenmiştir.

18. Bu kriterler nasıl belirlenmekte ve hangi sıklıkta gözden geçirilmektedir?

Bu kriterler, yönetim kurulumuz tarafından belirlenmektedir. Her dönem başında ve ihtiyaç hâlinde sık sık gözden geçirilmektedir.

19. Araştırma faaliyetlerine kurum içi kaynak tahsisine yönelik öncelikler mevcut ise ne tür parametreler (kurumun araştırma öncelikleri ile uyum, çok ortaklı/disiplinli araştırmalar, kurumlar arası ve/veya uluslararası ortaklıklar, lisansüstü çalışmalar, temel araştırma, uygulamalı araştırma, deneysel geliştirme, çıktı/performans vb.) dikkate alınmaktadır?

Gerçekleştirilmesi planlanan çalışma ve projelerin Merkezin çalışma alanı ve araştırma öncelikleriyle uyumlu olmasına özen gösterilmektedir.

20. Birim, kaynakların etkin/verimli kullanımı sağlamak ve ilave kaynak temin edebilmek için iç/dış paydaşlarla işbirliğini ve kurum dışından kaynak teminini nasıl teşvik etmekte ve desteklemektedir?

Merkez çalışmalarını ve faaliyetlerinin büyük bir çoğunluğunu kurum dışı paydaşlarla işbirliği içinde yürütmektedir. Bu ortaklıklar Merkez çalışmalarında önemli bir yer tutmaktadır. Bu kurumlara projeler, ortak araştırma ve derleme çalışmaları ile işbirliği içinde yürütülecek çeşitli etkinlik önerilerinde bulunma fikrini desteklemekte ve teşvik etmektedir.

21. Birim dışından sağlanan mevcut dış destek (proje desteği, bağış, sponsorluk vb.) birimin stratejik hedefleri ile uyumlu ve yeterli midir?

Birim yapacağı etkinlik ve projeler için belediyeler, dernekler ve UNESCO Türkiye Millî Komisyonu ile işbirliği yapmaktadır. Bu kurumlardan sağlanan destekler bu zaman kadar yürütülen çalışmalar için yeterli olmuştur.

22. Birim, araştırma faaliyetlerinin etik kurallara uygun olarak yürütülmesini sağlamak için ne tür destekler (Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun gereğini yerine getirme, lisanlı yazılım kullanımı,) sunmaktadır?

THBMER, derleme çalışmaları yapan ve bunları yayına dönüştüren ve uygulamaya dökerek müzeleyen bir birimdir. Bilindiği gibi derleme faaliyetlerinin yapıldığı alan çalışmalarında derleme yapılan kaynak kişi bilgileri önemlidir. Merkezin öncelikli kurallarından biri bilginin kaynağını gerek yayınlarda gerekse müze faaliyetlerinde mutlaka vermektir. Bilgiler okuyucuya veya ziyaretçiye aslına bağlı kalınarak aktarılır. Müzeleme çalışmalarında ise envanter kaydı çalışmaların temelini oluşturmaktadır. Tüm envanterler derlenen kişi/kuruluş vs. bilgileri açıkça görünecek şekilde sergilenmektedir. Ayrıca envanterleri kayıt altına alan ve sık sık güncellenen bir envanter kayıt sistemi bulunmaktadır. Yapılan tüm araştırma ve derleme kayıtları ise Gazi SOKÜM Müzesi'nde kaynak kişi ve derleyen, derleme tarihi ve yerine mutlaka yer verilecek tasniflenmiştir. Bu belgeler hem basılı hem de elektronik olarak arşivlenmiştir.

23. Birim, araştırma bileşeni ile ilgili hedefleri kapsamında ihtiyaç duyulan kaynakların (fiziki/teknik altyapı, mali kaynaklar) sürdürülebilirliğini nasıl sağlamaktadır?

Fiziki ve teknik alt yapı Gazi Üniversitesi tarafından sağlanmaktadır. Mali kaynakların ise bir kısmı Gazi Üniversitesi'nden bir kısmı da kurum dışı yapılan işbirliklerinden sağlanmaktadır.

ARAŞTIRMA KADROSU

(Burada kastedilen sadece araştırmadan sorumlu ayrı bir kadro değil tüm öğretim üyeleridir.)

24. Birim, işe alınan/atanan araştırma personelinin gerekli yetkinliğe sahip olmasını nasıl güvence altına almaktadır?

Birim Merkez müdürü ve Merkez yönetim kurulu tarafından yönetilmektedir. Yönetim kurulu üyeleri seçilirken farklı fakültelerden farklı disiplinlerden olmalarına dikkat edilmektedir. Eğitim, el sanatları, halk bilimi, müzik eğitimi, müzecilik ve müze eğitimi, disiplinler arası çalışmalar, karşılaştırmalı Türk halk bilimi çalışmaları vb. alanlar öncelikli ve Merkeze katkı sağlayacak alanlardandır. Yönetim kurulu üyelerinin bu alanlarda uzman öğretim üyelerinden seçilmesi de çok yönlü çalışmalar yapılmasına katkı sağlamaktadır.

25. Araştırma kadrosunun yetkinliği nasıl ölçülmekte ve değerlendirilmektedir?

Personelin yetkinliğini ölçmeye ilişkin de bir sistem bulunmamaktadır.

26. Araştırma kadrosunun yetkinliğinin geliştirilmesi ve iyileştirmesi için ne gibi imkânlar sunulmaktadır?

Merkezin çalışma alanına giren konularda kurs, sertifika programı, sempozyum, çalıştay vb. toplantılara katılım hususunda hem yönetim kurulu üyeleri hem de kısmî

zamanlı bursla ve gönüllü çalışan öğrenciler teşvik edilmektedir. Gerekliğinde proje yazım süreci ve araştırma konularında destek verilmektedir.

27. Atama ve yükseltme sürecinde araştırma performansı nasıl değerlendirilmektedir?

Yönetim kurulu üyeler, ve öğrenciler için herhangi bir atama ya da yükseltme söz konusu değildir. Merkez Müdürü Rektörlük makamınca atanmaktadır.

28. Birim, araştırma bileşeni kapsamındaki hedeflerine ulaşmayı sağlayacak araştırma kadrosunun, nicelik ve nitelik olarak sürdürülebilirliğini nasıl güvence altına almaktadır?

ARAŞTIRMA PERFORMANSININ İZLENMESİ VE İYİLEŞTİRİLMESİ

29. Birimin araştırma performansı verilere dayalı ve periyodik olarak ölçülmekte ve değerlendirilmekte midir?

Merkez yönetim kurulu tarafından iki haftalık periyotlarda düzenlenen toplantılarda yapılan ve yapılması planlanan faaliyetler, bu faaliyetlerin çıktıları, amacına ve ulaşılmak istenen kitleye ulaşip ulaşılmadığı gibi kriterler ele alınarak olumlu ve olumsuz yanları değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmelere istinaden de iyileştirme çalışmaları planlanmaktadır. Yapılan değerlendirme çalışmalarında en önemli kriter, araştırma veya uygulamanın belirlenen hedef kitleye ulaşması ve belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesidir. Ayrıca düzenlenen tüm etkinlikler ayrıntılı olarak raporlandırılarak arşivlenmektedir.

30. Araştırmaların kalitesinin değerlendirilmesi ve izlenmesine yönelik mekanizma mevcut mudur?

Merkez bünyesinde yapılan ve yapılacak tüm çalışmalar Merkez müdürü başkanlığında toplanan yönetim kurulu toplantılarında alanında uzman üyeler tarafından değerlendirilmektedir.

31. Birim, araştırma performansının birimin hedeflerine ulaşmasındaki yeterliliğini nasıl gözden geçirmekte ve iyileştirilmesini nasıl gerçekleştirmektedir?

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türk Halk Bilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, raporda belirtilen tüm çalışma alanlarının yanı sıra Türk Halk Bilimi Bölümü öğrencileri için önemli bir uygulama alanı olmaktadır. Öğrenciler gerek uygulamalı dersler kapsamında gerekse gönüllü olarak bu müzelerde eğitim alma, uygulama yapma ve kendilerini geliştirme fırsatı bulmaktadır. Sadece Türk Halk Bilimi Bölümü öğrencileri değil Turizm Fakültelerinin ilgili bölümlerinden, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinden öğrenciler müzede staj yapmak için başvurularında bulunmaktadır ve imkânlar ölçüsünde kendilerine bu uygulama müzelerinde eğitim alma fırsatı sunulmaktadır. Gazi Üniversitesi Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi, SOKÜM Sözleşmesi'nin kabulünden sonra açılan ve bu konuyu temel çalışma alanı belirlemiş ilk müze olma özelliğini taşımaktadır.

Merkez yönetim kurulu üyeleri başta olmak üzere, yetiştirilen öğrenciler ve müze gönüllüleri, birçok uygulama müzesine (diğer illerde ya da Ankara’da açılan yaşayan müzeler, somut olmayan kültürel miras müzeleri, yaşayan kültürel miras müzeleri vb. adlarla) akademik uzmanlık alanlarına göre destek vermiş ve danışmanlık hizmeti vermiştir.

Merkezin rapor içinde çok fazla yer verilmeyen ancak özellikle 2016 yılı içinde en çok yoğunlaştığı ve kuruluş çalışmalarını başlattığı Kürsü faaliyetlerine değinmek gerekmektedir. UNESCO’nun Eğitim Sektörü içinde yer alan ve 1992 yılında kurulan önemli uluslararası ve akademik programlardan biri olan UNITWIN Ağları ve UNESCO Kürsüleri, UNESCO’nun Eğitim, Doğa Bilimleri, Sosyal ve Beşeri Bilimler, Kültür ve İletişim Sektörleri ile küresel öncelik taşıyan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Afrika çalışmalarına akademik ve bilimsel katkı sağlamaktadır. Kurulduğu yıldan günümüze sayısı 128 ülkede 700’e ulaşan UNITWIN Ağları ve UNESCO Kürsüleri, bilgi paylaşımı ve işbirliğiyle çalışma aracılığıyla kurumsal kapasiteyi artırmak için, uluslararası düzeyde üniversitelerarası işbirliğini ve iletişim ağlarının oluşturulmasını teşvik etmektedir. Türkiye’de ilk olarak 1993’te Boğaziçi Üniversitesinde kurulan UNESCO kürsüsünü sırasıyla Galatasaray, Maltepe, Selçuk, İstanbul Aydın, Koç, Kadir Has ve Giresun Üniversitelerinde kurulan kürsüler takip etmiştir. Son olarak bu yıl Yaşar ve İstanbul Aydın Üniversitelerinde kurulan “Uluslararası Göç” ve “Sürdürülebilir Barış İçin Eğitim” kürsülerinin yanı sıra Gazi Üniversitesinde “Örgün ve Yaygın Eğitimde Somut Olmayan Kültürel Miras Kürsüsü” kurulmuş ve Türkiye’deki UNESCO kürsülerinin sayısı 11’e ulaşmıştır.

Somut olmayan kültürel miras ve eğitim alanında uluslararası uzmanlığa sahip kurum, kuruluş ve araştırmacılar ile Gazi Üniversitesinin ve Türkiye’deki ilgili diğer kurumların iş birliği imkânlarını geliştirmeyi hedefleyen Gazi Üniversitesi UNESCO Kürsüsü Belçika, Meksika ve Portekiz’deki üç kürsünün ardından dünyadaki dördüncü somut olmayan kültürel miras kürsüsü olma özelliğini taşımaktadır. Ayrıca, Türkiye’nin bu alandaki ilk kürsüsü olma özelliği taşıyan bu girişim, aynı zamanda Ankara’daki devlet ve vakıf üniversiteleri arasında da bir ilki teşkil etmektedir. UNESCO’nun sunduğu imkânların geliştirilmesinde temel faktörlerden birinin üniversiteler ve diğer yükseköğretim kurumları arasındaki deneyim ve bilgi paylaşımı olduğu düşünüldüğünde, Gazi Üniversitesinde kurulan kürsünün akademik hareketlilik ve çift yönlü ilişkiler, ağlar ve diğer bağlantı olanakları vasıtasıyla somut olmayan kültürel miras alanında hızlı ve etkin bilgi aktarımının sağlanmasında önemli bir paylaşım ortamı oluşturacağı söylenebilir. Somut olmayan kültürel miras konusunda bütünleşik bir araştırma, eğitim, bilgi ve dokümantasyon sistemini desteklemeyi amaçlayan kürsü, yüksek yetkinliğe sahip araştırmacılar ile Gazi Üniversitesinin öğretim kadrosu, Türkiye’deki diğer ilgili kurumlar ve bölge ülkelerinde benzer alanda çalışmalar yürüten kurumlar arasında iş birliği kurulmasına olanak sağlayacaktır.

Yaşayan miras ve eğitim arasındaki ilişki üzerine yeni bilgiler üretmek hedefiyle Arnavutluk, Belçika, Bulgaristan, Fas, Makedonya, Portekiz ve Romanya’daki ortaklarla birlikte araştırma ve toplantılar gerçekleştirmeyi ve konuyla ilgili strateji ve iyi pratikleri tespit edip araştırmayı amaçlayan kürsü çatısı altında, somut olmayan kültürel mirasın örgün ve yaygın eğitimle sürdürülebilir biçimde bütünleştirilmesi doğrultusunda çalışmalar yürütülecektir. Yurt içinde ise Ankara, Cumhuriyet, Ege ve Erzurum Atatürk Üniversitelerinin yanı sıra UNESCO Türkiye

Millî Komisyonu, Uluslararası Kukla ve Gölge Oyunlar Birliği (UNIMA) Türkiye Millî Merkezi, Somut Olmayan Kültürel Miras Enstitüsü Derneği, Müzeciler Derneği, Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi, Maya Okulları ve Altındağ Belediyesinin ortaklığında ilerleyecek çalışmalar UNESCO'nun küresel öncelik ve stratejilerinin yanı sıra Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile de uyumlu şekilde planlanmıştır.

Kuruculuğunu Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Araştırma ve Uygulama Merkezinin üstlendiği kürsü, somut olmayan kültürel mirastan örgün ve yaygın eğitimde daha aktif ve etkin şekilde istifade edilebilmesi ve bu hususta uluslararası düzeyde bilimsel araştırmalar yürütülebilmesi doğrultusunda sivil toplum kuruluşları, gelenek taşıyıcıları, yerel yönetimler, yükseköğretim kurumları, öğrenciler, müzeler ve ilgili devlet organları arasında koordinasyonun sağlanması da hedeflemektedir. Buna ek olarak, kürsü çalışmalarını bünyesinde öğretmenlerin somut olmayan kültürel miras konusundaki farkındalıklarının artırılması için Millî Eğitim Bakanlığı ortaklığında eğitim programlarının düzenlenmesi planlanmakta ve uzman seminerleri, atölye çalışmalarını, yaz okulları, seminerler vasıtasıyla geleneksel bilgi ve becerilerin nesiller arası aktarımına teorik ve pratik anlamda sürdürülebilir, güçlü ve sistemli bir katkı sağlanabileceği değerlendirilmektedir. Somut olmayan kültürel mirasa ilişkin iyi uygulamalar geliştirerek bu pratikleri yaymayı hedefleyen kürsünün çalışmalarına UNESCO Genel Direktörü Irina Bokova ile Gazi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. İbrahim Uslan'ın Kuruluş Senedini ortaklaşa imzalamalarının ardından başlamasını planlanmaktadır.

2016 yılı özelinde Merkezimizin proje üretme ve yürütme açısından eksik olduğu ifade edilebilir. Bunun sebebi yukarıda da belirtildiği üzere kürsü çalışmalarına öncelik vermesidir. Önümüzdeki yıl bu eksikliğin giderilmesi için uğraşılacaktır.